

Zakon o uvođenju eura u Republici Hrvatskoj i dvojno iskazivanje cijena i drugih novčanih iskaza vrijednosti

Zakonom o uvođenju eura kao službene valute U Republici Hrvatskoj, koji je stupio na snagu 15.07.2022. godine, uređeno je pravilo za uvođenje eura odnosno pravila za preračunavanje, opskrba i zamjena gotovog novca kune za gotov novac eura, dvojno iskazivanje, primjena načela neprekidnosti pravnih instrumenata, proračuni, financijski planovi, poslovne knjige, financijski izvještaji u procesu uvođenja eura kao i nadzor nad primjenom Zakona o uvođenju eura te prekršajne odredbe.

Tako će **razdoblje obveznog dvojnog iskazivanja za sve poslovne subjekte** (u euru i kuni) uz primjenu fiksnog tečaja konverzije **započeti 05.09.2022. te će trajati zaključno do 31.12.2023.** Dvojno iskazivanje cijena podrazumijeva iskazivanje cijena robe, usluga i drugih novčanih iskaza istovremeno u euru i u kuni uz primjenu fiksnog tečaja konverzije. Prema odluci Vijeća EU o usvajanju eura u Hrvatskoj, fiksni tečaj konverzije je **7,53450 kuna za 1 euro. Razdoblje dvojnog optjecaja započeti će danom uvođenja eura i trajati će 2 tjedna (započinje 01.01.2023. u 00:00 te traje zaključno do 14.01.2023. u 24:00).** Dvojni optjecaj podrazumijeva period u kojem se prilikom transakcija gotovim novcem istodobno koristi euro i kuna kao zakonsko sredstvo plaćanja, odnosno tijekom tog razdoblja u optjecaju će se nalaziti istodobno i euro i kuna.

Poslovni subjekti imaju **obvezu dvojnog iskazivanja cijena isključivo prema potrošačima** u Republici Hrvatskoj te su obvezni cijene roba i usluga iskazivati na jasan, čitljiv, vidljiv i lako uočljiv način u euru i kuni i **sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje i uz obvezno isticanje fiksnog tečaja konverzije:**

- u poslovnoj prostoriji na prodajnom mjestu ili
- na robi odnosno na cjeniku ako je riječ o usluzi,
- na mrežnoj stranici,
- u ponudi ili ugovoru na trajnom mediju,
- u obavijesti koja se potrošaču daje prije ili tijekom sklapanja ugovora izvan poslovne prostorije i ugovora na daljinu,
- tijekom oglašavanja u bilo kojem obliku kojim se nudi prodaja robe ili usluge osim u slučaju, oglašavanja putem radijskog programa i glasovne poruke u ostalim oblicima oglašavanja,
- u opomeni i drugoj obavijesti o nepodmirenom dugu koja se dostavlja potrošaču, ukupna svota duga,
- na računu,
- putem drugih oblika iskazivanja cijena.

SLUČAJEVI U KOJIMA DVOJNO ISKAZIVANJE CIJENA NIJE OBAVEZNO:

1. Kada se prodaje roba i pruža usluga na neki od sljedećih načina:

- **Prodaja putem automata - iako su automati izuzeti od obveze dvojnog iskazivanja, ako se na njima može dobiti račun, ukupan iznos na računu mora biti dvojno iskazan**
- trgovina na malo na štandovima i klupama - na tržnicama i izvan tržnica, unutar trgovačkih centara i ustanova,

- prodaja putem kioska, pokretna prodaja,
- u proizvodnom objektu obiteljskoga poljoprivrednoga gospodarstava i u objektu privatnog iznajmljivača koji pruža ugostiteljsku uslugu u domaćinstvu,
- u proizvodnom objektu pravne ili fizičke osobe koja posjeduje povlasticu za akvakulturu ili povlasticu za uzgoj ribe i drugih morskih organizama,
- prigodnom prodajom na sajmu, izložbi i slično,
- u spremištu, trapilištu i slično koji prodaje poljoprivredni sadni materijal.

2. Kada bi dvojno iskazivanje uzrokovalo nerazmjerne troškove poslovnom subjektu, kao što su:

- totem benzinske postaje, fiksni panel i ostali fiksni stupovi s iskazanom cijenom, agregat i električna punionica,
- TV sučelje u svrhu prodaje usluge,
- zaslon blagajne
- **samposlužni uređaj za prodaju robe i usluge – iako su samoposlužni uređaji izuzeti od obveze dvojnog iskazivanja, u slučajevima kada se na istima može dobiti račun, ukupan iznos na računu mora biti dvojno iskazan**
- kupon za popust i kupon u vrijednosti vraćene robe,
- uređaj za samoočitavanje cijene u trgovini,
- igre na sreću i zabavne igre,
- iznos cijene zrakoplovne karte,
- iznos cijene na vagi i naljepnica s vaganom cijenom,
- **taksimetar - iako dvojno iskazivanje cijena nije obavezno na taksimetru, obavezno je prilikom rada putem aplikacije, na cjenicima i izdanim računima**

3. Ne postoji obveza dvojnog iskazivanja cijene i drugog novčanog iskaza vrijednosti:

- povratne naknade na ambalaži
- aparati za povrat ambalaže te povratne naknade ambalaže koje su vidljive na automatiziranom uređaju za preuzimanje otpadne ambalaže
- cijena otisnuta na knjizi i drugoj periodičkoj publikaciji
- vrijednost i iznos koji se naznačuje na pošiljci i uputnici, vrijednost otisnuta na državnom biljevu
- vrijednost otisnuta na poštanskoj marki i frankiranoj marki odnosno drugoj odgovarajućoj oznaci o plaćenju poštarini,
- vrijednost iskazanu za unaprijed plaćenu elektroničku komunikacijsku uslugu (*prepaid* bonovi)
- vrijednost i iznos koji se navodi na nalogu za plaćanje izdanom na temelju računa ili drugog pojedinačnog akta odnosno temeljem istaknute cijene
- vrijednost iskazanu na kartici za javnu telefonsku govornicu kao i vrijednost otisnuta na SIM kartici, poklon kartici i vrijednosnoj kartici
- cijenu otisnuta na ulaznici, na karti za uslugu putničkog prijevoza
- vrijednost na dokumentu koji se izdaje sukladno EU normi i propisanoj XML shemi

Zakonom o uvođenju eura propisano je da se **preračunavanje izvršava primjenom punog brojčanog iznosa fiskalnog tečaja konverzije zaokruživanjem dobivenog iznosa na dvije decimale, na temelju treće decimale**. Pri preračunavanju primjenjuje se sljedeće matematičko pravilo zaokruživanja:

- ako je treća decimala manja od pet, druga decimala ostaje nepromijenjena
- ako je treća decimala jednaka ili veća od pet, druga decimala povećava se za jedan.

Primjer preračunavanja cijena/novčanog iskaza vrijednosti i zaokruživanje na 2 decimale uz primjenu fiksnog tečaja 1 EUR =7,53450 HRK:

Cijena/Novčani iskaz vrijednosti u KUNAMA	Cijena/novčani iskaz u eurima prije zaokruživanja	Cijena/Novčani iskaz u eurima nakon zaokruživanja
59,99 kn	7,9620412 eur	7,96 eur
239,36 kn	31,7685314 eur	31,77 eur
0,04 kn	0,0053089 eur	0,01 eur

Što se tiče samog načina dvojnog isticanja maloprodajnih cijena Zakonom o uvođenju eura nije propisan način na koji poslovni subjekti trebaju dvojno iskazati cijenu te sukladno odredbama Zakona o zaštiti potrošača i Pravilnika o načinu isticanja maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere proizvoda i usluga (Nar. nov., br. 66/14. i 16/15.) **svaki poslovni subjekt samostalno odlučuje o načinu i modelu dvojnog iskazivanja cijena**, uvažavajući obveze o dvojnog iskazivanju. Isto tako poslovni subjekt može koristiti jednu etiketu tijekom cijelog razdoblja obveze dvojnog iskazivanja cijena, a može ju i mijenjati, uz uvjet poštivanja obveze dvojnog iskazivanja cijena.

Vezano uz račune, u razdoblju obveznog dvojnog iskazivanja propisana je **obveza dvojnog iskazivanja samo ukupnog iznosa na računima, koji se ispostavljaju potrošačima, uz obvezno navođenje fiksnog tečaja konverzije**. Važno je naglasiti da se obveza dvojnog iskazivanja na računima ne odnosi kada se računi ispostavljaju drugom poslovnom subjektu odnosno svima onima koji nisu u kategoriji potrošača. Osim računa poslovni subjekt mora dvojno iskazati ukupan iznos roba i usluga prema krajnjem potrošaču u **ponudi, kod predujmova i potrošačkih ugovora**.

Što se tiče ostalih knjigovodstvenih isprava, koje nisu računi niti imaju tu funkciju, nema obveze dvojnog iskazivanja cijena, a to su primjerice: uplatnice, isplatnice, otpremnice, izdatnice, dostavnice i ostala skladišna dokumentacija te izvodi otvorenih stavaka. **Poslodavci će biti obvezni dvojno iskazati i ukupnu svotu za isplatu radniku na ispravi o isplati plaće** (isto uključuje **naknadu plaće** (za vrijeme bolovanja, korištenja godišnjeg odmora, plaćenog dopusta i dr.), **otpremnine i drugih materijalnih prava** (jubilarna nagrada, regres, božićnica i dr.)) koji se radniku isplaćuju na temelju propisa, kolektivnog ugovora, pravilnika o radu i ugovora o radu uz prikaz fiksnog tečaja konverzije, a **iskazivanje primitaka u putnom nalogu su izuzeti od obveze dvojnog iskazivanja**.

Važno je naglasiti da u skladu sa načelom neprekidnosti pravnih instrumenata **poslodavci neće biti u obvezi mijenjati postojeće ugovore o radu** u kojima se navode ugovorene plaće u kunama, ugovori o radu koji budu sklopljeni u razdoblju do 31.12.2022. sklapaju se u valuti kuna, a ugovori koji se sklapaju nakon 01.01.2023. sklapaju se u valuti euro.

Međutim, Zakonom je propisano da je naručitelj u razdoblju dvojnog iskazivanja u **ugovoru o djelu i autorsko pravnom ugovoru** obvezan dvojno iskazati neto iznos koji će biti isplaćen izvršitelju uz prikaz fiksnog tečaja.

Kako bi se poslovni subjekti na vrijeme **opskrbili euronovčanicama i eurokovanicama** te kako bi danom uvođenja eura mogli obavljati gotovinske transakcije u novoj valuti, banke će poslovne subjekte moći opskrbiti euronovčanicama i eurokovanicama i prije dana uvođenja eura. Poslovni subjekti će moći u razdoblju **pojednostavljene posredne predopskrbe odnosno najranije pet (5) dana prije uvođenja eura predopskrbiti se gotovim novcem u iznosu od 10.000,00 eura** uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje. U pojednostavljenoj posebnoj predopskrbi moći će sudjelovati **samo mikro-poslovni subjekti**, dakle fizičke i pravne osobe koje imaju prosječno manje od deset zaposlenika i čiji godišnji poslovni prihodi/ili ukupna aktiva ne prelazi dva milijuna eura. Preduvjet za početak pojednostavljene posredne predopskrbe je da mikro-poslovni subjekt prethodno potpiše **izjavu o pojednostavljenoj posrednoj predopskrbi u izabranoj banci**. Važno je napomenuti da će banke posrednu predopskrbu, kao i pojednostavljenu posrednu predopskrbu, svojih klijenata obavljati bez naknade za obradu i isplatu gotovog novca.

U svim poslovnicama banaka, Fine i Hrvatske pošta d.d. **od 1. prosinca 2022.** poslovni subjekti potrošači moći će nabaviti tzv. početni paket eurokovanica s 33 različita apoeni u vrijednosti 13 eura i 28 centi. Paketi će se nabavljati u protivvrijednosti 100 kuna, bez naknade.

Uvođenje eura kod određenog dijela potrošača izaziva zabrinutost hoće li pojedini poslovni subjekti neopravdano povisiti cijene. Zbog takvih okolnosti svi poslovni subjekti koji posluju u izravnom odnosu s potrošačima pozvani su pristupiti Etičkom kodeksu, čime jamče da neće neopravdano povećavati maloprodajne cijene te da će korektno preračunavati i iskazivati cijene i druge novčane iskaze vrijednosti. Pristupanjem Etičkom kodeksu poslovni subjekti stječu pravo na postavljanje vizualne identifikacijske oznake (logotipa i slogana) Etičkog kodeksa na svoja prodajna mjesta i mjesta pružanja usluga. Etičkom kodeksu možete pristupiti putem ove poveznice: <https://etickikodeks.mingor.gov.hr>.